

Sygn. akt XVII *AmA* 93/12

WYROK

I.W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Hanna Kulesza**

Protokolant: sekretarz sądowy Irmina Bartochowska

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2014 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z odwołania (...) *Sp. z o.o.* z siedzibą w T.

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania (...) *Sp. z o.o.* z siedzibą w T. od Decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 11 czerwca 2012 roku, nr (...)

1. oddala odwołanie,
2. zasądza od powódki (...) *Sp. z o.o.* z siedzibą w T. na rzecz pozwanego Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł. (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Hanna Kulesza

Sygn. akt XVII *AmA* 93/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 czerwca 2012 roku, nr (...), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko (...) *Sp. z o.o.* z siedzibą w T., uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania (...) *Sp. z o.o.* z siedzibą w T. polegające na:

1) zamieszczaniu we wzorcu umowy Regulamin świadczenia usług telekomunikacyjnych postanowień umowy o następującej treści:

1) „W przypadku zaniechania przez Abonenta obowiązku, o którym mowa w niniejszym paragrafie, każdą korespondencję wysłaną listem poleconym na ostatnio określony przez Abonenta adres do korespondencji, uważa się za skutecznie doręczoną.” (§8 ust. 2 Regulaminu);

2) (...) *Sp. z o.o.* uprawniona jest do scedowania swoich uprawnień i obowiązków wynikających z umowy, Regulaminu i Cennika na wskazaną przez siebie osobę trzecią, na co Abonent wyraża zgodę podpisując Umowę.” (§49 Regulaminu);

które są postanowieniami umowy wpisanymi - na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego - do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania.

2) bezprawnym działaniu poprzez stosowanie we wzorcu umowy- Regulamin świadczenia usług telekomunikacyjnych postanowienia umownego o następującej treści:

„Abonent, który spowodował wypowiedzenie Umowy przed terminem w niej określonym, na skutek braku akceptacji dla podwyższenia opłat określonych Cennikiem, obowiązany jest zwrócić równowartość przyznanych mu ulg.” (§47 ust. 3 zd. 2 Regulaminu),

które pozostaje w sprzeczności z art. 61 ust. 6 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171 póź. 1800 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania.

W punkcie II decyzji, na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, póź. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy Prezes UOKiK nałożył na (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. karę pieniężną w wysokości:

1) 3.816 zł., płatną do budżetu państwa z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, póź. 331, ze zm.), w zakresie opisanym w punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji.

2) 7.632 zł., płatną do budżetu państwa z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, póź. 331, ze zm.), w zakresie opisanym w punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji.

W uzasadnieniu decyzji Prezes UOKiK wskazał, iż w toku prowadzonego postępowania administracyjnego, ustalono, że przedsiębiorca w dniu 1 marca 2009 r., wprowadził do obrotu z konsumentami wzorec umowy o nazwie Regulamin świadczenia usług telekomunikacyjnych zawierający w swej treści postanowienia wskazane w sentencji decyzji.

W zakresie postanowienia o treści: „W przypadku zaniechania przez Abonenta obowiązku, o którym mowa w niniejszym paragrafie, każdą korespondencję wysłaną listem poleconym na ostatnio określony przez Abonenta adres do korespondencji, uważa się za skutecznie doręczoną.”, Prezes UOKiK ustalił, iż jest ono tożsame z treścią klauzuli zamieszczonej w Rejestrze klauzul niedozwolonych pod poz. 2208 oraz 2305.

W przypadku zaś postanowienia o treści: (...) Sp. z o.o. uprawniona jest do scedowania swoich uprawnień i obowiązków wynikających z umowy, Regulaminu i Cennika na wskazaną przez siebie osobę trzecią, na co Abonent wyraża zgodę podpisując Umowę.”, Prezes UOKiK stwierdził, iż jest ono tożsame z treścią klauzuli wpisanej do Rejestru klauzul niedozwolonych pod poz. 402 i 649.

Prezes UOKiK wskazał przy tym, iż sam fakt stosowania we wzorcach umowy w obrocie z konsumentami postanowień, których treść jest tożsama z treścią postanowień wpisanych do Rejestru o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. nosi znamiona bezprawności, ponieważ narusza zakaz zawarty w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK wyjaśnił również, że konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w ww. rejestrze jest to, że posłużenie się nim ma skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza bowiem, iż od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Prezes UOKiK podkreślił, iż aby zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, aby hipoteza postanowienia kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy

konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, co zdaniem Prezesa UOKiK ma miejsce w wypadku wskazanych postanowień.

Prezes UOKiK ustalił również, że zawarty w kontrolowanym wzorcu umownym zapis o treści: „Abonent, który spowodował wypowiedzenie Umowy przed terminem w niej określonym, na skutek braku akceptacji dla podwyższenia opłat określonych Cennikiem, obowiązany jest zwrócić równowartość przyznanych mu ulg.” narusza art. 61 ust 6 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne, albowiem przedsiębiorcy telekomunikacyjnemu nie przysługuje żadne roszczenie odszkodowawcze (w tym również zwrot wcześniej przyznanych ulg) w przypadku wypowiedzenia przez abonenta umowy, które nastąpiło w wyniku podwyższenia opłat przez przedsiębiorcę w trakcie trwania stosunku prawnego.

W odniesieniu do pkt II decyzji, Prezes UOKiK wskazał, iż biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, przede wszystkim charakter praktyki, którą przypisano przedsiębiorcy oraz okres jej stosowania, uznał on nałożenie kary pieniężnej za uzasadnione.

Ustalając ostateczny wymiar kary pieniężnej nałożonej na (...) Sp. z o.o., Prezes UOKiK dokonał oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności obciążających i łagodzących. Podniósł, iż przy kalkulowaniu kar wziął pod uwagę okoliczność nieumyślnego lecz bezprawnego działania przedsiębiorcy. Zdaniem Prezesa UOKiK kara w wysokości 3816 zł., za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów opisane w pkt I.1 sentencji decyzji oraz w wysokości 7632 zł. za naruszenie opisane w pkt I.2 sentencji decyzji, spełni zarówno rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a także prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu.

Od powyższego rozstrzygnięcia, powódka – (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., wniosła odwołanie zaskarżając decyzję Prezesa UOKiK w części nakładającej karę pieniężną. Zaskarżonej decyzji powódka zarzuciła:

- 1) naruszenie normy art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez nałożenie kary pieniężnej w wysokości niewynikającej z przesłanek tego przepisu
- 2) niewłaściwe określenie wysokości kary poprzez przyjęcie, że nałożenie kary pieniężnej, w przypadku gdy skarżąca wykazała, że w przypadku rozpatrywania indywidualnej sprawy abonenta, w ani jednym przypadku nie zastosowała kwestionowanych zapisów, przez co kara spełni rolę represyjną jako sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów jak i prewencyjną, zapobiegając ponownemu ich naruszeniu.

Wskazując na powyższe, powódka wniosła o zmianę decyzji w zaskarżonej części i odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej, zasądzenie od strony przeciwnej kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania skarżąca podniosła, iż kara pieniężna nałożona przez Prezesa Urzędu jest zbyt wysoka w stosunku do stopnia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów przez skarżącą ponadto twierdziła, że wykazała w postępowaniu przed Prezesem Urzędu, iż rozpatrując indywidualne sprawy abonentów w ani jednym przypadku nie zastosowała w praktyce kwestionowanych zapisów regulaminu.

Ponadto powódka podniosła, że zgodnie z art. 106 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewidziana tym przepisem kara pieniężna ma charakter fakultatywny i Prezes Urzędu nie ma obowiązku jej zastosowania. Zdaniem powódki, wobec faktu, że nie odniosła ona żadnych korzyści majątkowych poprzez stosowanie klauzul abuzywnych a konsumenci nie ponieśli z tego tytułu straty finansowej nałożona na nią kara nie spełni żadnej roli, poza przysporzeniem korzyści majątkowych w budżecie państwa.

Powódka przyznała, że zakwestionowane postanowienia były zawarte w stosowanym przez nią regulaminie od dnia 1 marca 2009 r., jednakże w tym okresie, żaden z konsumentów nie poniósł szkody majątkowej w związku z istnieniem tych zapisów. Dlatego zdaniem skarżącej stopień naruszenia przepisów ustawy był znikomy i uzasadniał odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej.

Strona powodowa wyjaśniała, że w praktyce w przypadku stwierdzenia, że dany zapis wzorca został wpisany do rejestru klauzul niedozwolonych pomijała go w stosunkach prawnych z abonentami. Powódka przyznała, że obowiązkiem jej było usunięcie z Regulaminu świadczenia usług telekomunikacyjnych zapisów odpowiadających treścią klauzulem wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych i dlatego decyzja Prezesa Urzędu w zakresie pkt 1.1 oraz 1.2 decyzji jest słuszna, jednak praktyka stosowana przez powódkę, w wyniku której żaden z konsumentów nie poniósł szkody majątkowej, nie uzasadniała nałożenia kary finansowej.

W ocenie skarżącej, Prezes Urzędu nie wziął pod uwagę również faktu, że jest to pierwsze naruszenie przepisów ustawy przez skarżącą. Nałożenie kary pieniężnej, byłoby słuszne, gdyby skarżąca, pomimo ostatecznej decyzji Prezesa Urzędu, nadal stosowała dotychczasową praktykę, czyli nie dokonywała zmian regulaminu, a jedynie pomijała w stosunkach z konsumentami klauzule abuzywne wpisane do rejestru.

W odpowiedzi na odwołanie, Prezes UOKiK podtrzymał stanowisko zaprezentowane w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka - (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność, której przedmiotem jest świadczenie usług telekomunikacyjnych, w tym m.in. telewizji kablowej oraz transmisji danych. (k.17-18) Działalność ta prowadzona jest m.in. w postaci komercyjnego świadczenia usług telekomunikacyjnych (okoliczność bezsporna).

W ramach prowadzonej działalności, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem umowy o nazwie „Regulamin świadczenia usług telekomunikacyjnych”. Wzorzec ten, począwszy od dnia 1 marca 2009 r. zawierał postanowienia o treści:

1) „W przypadku zaniechania przez Abonenta obowiązku, o którym mowa w niniejszym paragrafie, każdą korespondencję wysłaną listem poleconym na ostatnio określony przez Abonenta adres do korespondencji, uważa się za skutecznie doręczoną.” (§9 ust. 2 Regulaminu);

2) (...) Sp. z o.o. uprawniona jest do scedowania swoich uprawnień i obowiązków wynikających z umowy, Regulaminu i Cennika na wskazaną przez siebie osobę trzecią, na co Abonent wyraża zgodę podpisując Umowę.” (§49 Regulaminu). (k.8-9 akt adm.)

Przychód powódki w 2011 r., z tytułu prowadzonej przez nią działalności gospodarczej wyniósł (...) zł. (k.48 akt adm.)

Ustalony powyżej stan faktyczny jest niesporny między stronami.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zarzuty odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Stan faktyczny sprawy jest bezsporny. Okolicznością niekwestionowaną przez stronę odwołującą się był wykazany w zaskarżonej decyzji fakt stosowania przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na zamieszczaniu we wzorcu umowy - Regulaminie świadczenia usług telekomunikacyjnych, postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, co stanowi naruszenie art. 24 ust 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a także na bezprawnym stosowaniu w w/w wzorcu umowy, postanowienia umownego, które pozostaje w sprzeczności z art. 61 ust. 6 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171 póź. 1800 ze zm.), co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Odwołanie przedsiębiorcy dotyczyło wyłącznie tej części zaskarżonej decyzji, w której Prezes URE orzekł na podstawie art. 106 ust 1 pkt 4 o wymierzeniu kary pieniężnej za stwierdzone naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Podniesione w odwołaniu okoliczności miały uzasadniać stanowisko powoda o zasadności odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej w przedmiotowym przypadku a także o jej niewspółmierności do stwierdzonych naruszeń.

Zgodnie z treścią powołanego art. 106 ust 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Z punktu widzenia poglądów Trybunału Konstytucyjnego, odpowiedzialność karnoadministracyjna to odpowiedzialność typu represyjno-porządkowego, jest ona przejawem interwencjonizmu państwowego w sferach, jakie zostały uznane przez ustawodawcę za szczególnie istotne (zob. wyrok z 24 stycznia 2006 r., sygn. SK 52/04, OTK ZU nr 1/A/2006, poz. 6). Ingerencja ta stanowi sankcję niezgodnego z prawem zachowania określonych podmiotów.

W ocenie Sądu nie zasługuje na uwzględnienie zarzut powoda kwestionujący możliwość nałożenia kary pieniężnej w sytuacji kiedy powodowy przedsiębiorca nie odniósł korzyści majątkowej w wyniku stosowania zakwestionowanych postanowień wzorca. Niezależnie bowiem od tego czy przedsiębiorca uzyskał korzyść finansową z tytułu naruszenia przepisów ustawy, w tym przypadku przepisu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karze może podlegać takie zachowanie, choćby nieumyślne, które jest niezgodne z obowiązującym prawem.

Zważyć należy, iż każde z postanowień zamieszczone w punkcie 1 sentencji wpływa na sytuację prawną konsumentów, chociaż mogą one nie mieć wpływu na interes ekonomiczny słabszej strony umowy (konsumenta), przy czym pojęcia „interes konsumentów” nie można oczywiście ograniczać tylko do interesów ekonomicznych.

Bez znaczenia dla oceny zaistniałego w sprawie stanu faktycznego, w tym zasadności wymierzonej kary pieniężnej pozostaje również podnoszona w odwołaniu okoliczność niestosowania przez powoda w praktyce kwestionowanych w decyzji postanowień. Zważyć bowiem należy, iż dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy nie jest istotne czy faktycznie czyni on użytek z przedmiotowych postanowień. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że przedmiotem oceny z punktu widzenia naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest przyjęta przez danego przedsiębiorcę technika zawierania umów, a nie wykonywanie przez strony postanowień konkretnej umowy zawartej z użyciem tego wzorca (por. M. Bednarek, Wzorce umów w prawie polskim, Wydawnictwo CH Beck Warszawa 2005, s. 2, podobnie Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 listopada 2005 r., VI ACa547/2005 LexPolonica nr 408871, z dnia 24 września 2010 r. VI ACa 140/2010 LexPolonica nr 2605766).

Stosowanie postanowień w kontekście stwierdzenia naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oznaczać będzie zatem ich wprowadzanie, używanie, umieszczanie we wzorcu. Jak słusznie zauważył pozwany Prezes UOKiK, celem postępowania administracyjnego prowadzonego w niniejszej sprawie nie było więc ustalenie czy faktycznie przedsiębiorca żądał zwrotu przyznanych konsumentom ulg, ani też czy uznawał wysłane korespondencje w każdych okolicznościach za doręczone, lecz wykazanie czy wzorzec umowy stosowany przez powódkę w obrocie z konsumentami, zawierał kwestionowane postanowienia, co może stanowić zagrożenia dla szeroko rozumianych interesów konsumenta.

Jako bezzasadny, Sąd ocenił również zarzut naruszenia art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wskazane w powołanym przepisie przesłanki ustalania wysokości kar pieniężnych zostały przez pozwanego uwzględnione w kwotach bazowych przypisanych do konkretnego naruszenia. Zdaniem Sądu, pozwany wziął pod uwagę zarówno okres, stopień, okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz brak uprzedniego naruszenia przepisów ustawy. Fakt, iż pozwany Prezes UOKiK stwierdził brak okoliczności, które mogłyby spowodować złagodzenie lub zaostrenie kary, nie przesądza o niezastosowaniu przez niego normy wspomnianego art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Sąd podziela stanowisko Prezesa UOKiK, iż nałożona kara pieniężna w

kwocie 3816 zł. z tytułu naruszenia opisanego w pkt I.1 sentencji decyzji oraz w kwocie 7632 zł. z tytułu naruszenia opisanego w pkt I.2 sentencji decyzji, w sposób adekwatny uwzględnia okoliczności niniejszej sprawy, w szczególności fakt stosowania przez odwołującą praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a także jej bezprawny, długotrwały i uciążliwy dla konsumentów charakter.

Mając na względzie okoliczności niniejszej sprawy, Sąd zważył, iż brak jest podstaw do uznania, że ustalone kary pieniężne zostały wymierzone z przekroczeniem granic uznania administracyjnego. Równocześnie, zważyć należy, że ich wysokość została ustalona w granicach dolnego zagrożenia ustawowego i stanowi odpowiednio zaledwie 0,5% i 1% maksymalnego wymiaru kary. Tym samym w ocenie Sadu brak jest podstaw do uznania, że jest ona nadmiernie wysoka.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że wydana przez pozwanego Decyzja znajduje pełne uzasadnienie w świetle okoliczności sprawy i obowiązujących przepisów i oddalił wniesione przez powódkę odwołanie na podstawie art. 479^{31a} §1 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono stosownie do wyniku sporu, na podstawie art. 98 i 99 k.p.c.

SSO Hanna Kulesza